

Noam Chomsky

Nyelvész

Avram Noam Chomsky (Philadelphia, 1928. december 7. –) amerikai nyelvész, a Massachusetts Institute of Technology (MIT) professzora, a generatív nyelvtan elméletének megalkotója, filozófus, politikai aktivista, előadó és lektor. Kidolgozója a róla elnevezett Chomsky-hierarchiának.

Az általános nyelvtudomány terén végzett munkásságával nagyban hozzájárult a behaviorizmus hanyatlásához és a kognitív tudomány fellendüléséhez. A nyelvészet terén mutatott kiemelkedő munkája mellett Chomsky az egyik leginkább számon tartott amerikai baloldali értelmiségi, és a vietnámi háború óta világszerte az amerikai külpolitika és gazdaságpolitika éles bírálójaként ismert. Az 1992-es „Arts and Humanities Citation Index” szerint 1980 és 1992 között Chomsky volt a világon a leggyakrabban idézett élő személy. A professzor a politikában is aktívan részt vesz, magát libertáriánus szocialistának vallja, és szimpatizál az anarcho-szindikalizmus nézeteivel is. Tagja az Industrial Workers of the World elnevezésű szervezetnek és az Anticionista Mozgalomnak.

Chomsky szerint a nyelvtan olyan szabályrendszer, amely meghatározza és létrehozza az adott nyelvben lehetséges, nyelvtanilag helyes mondatok körét. Chomsky megkülönbözteti a nyelv felszíni és mélystruktúráját: a mélystruktúra a nyelv alapja, amely bizonyos transzformációs szabályok segítségével létrehozza a felszíni struktúrát, azaz a nyelvi megnyilvánulásokat. A nyelvi kompetencia, a nyelv használatának képessége minden ember veleszületett tulajdonsága, tehát már a nyelv tanulása előtt megtalálható. Ezek olyan általános struktúrák, melyek az egyes nyelvekben közösek. A nyelv tanulása során ezeket a struktúrákat az adott nyelv igényei szerint állítják be (ezt nevezi Chomsky paraméter-fixációnak, a tulajdonságok beállításának és rögzítésének).

